

Inhoud

Woord vooraf – *Louise O. Fresco* 9

Inleiding – *Ingrid de Zwarte & Jeroen Candel* 17

Deel 1. Beter boeren

- 1 Een circulair voedselsysteem: nut en noodzaak – *Imke de Boer & Evelien de Olde* 29
- 2 Het dier in de kringlooplandbouw: van voederefficiëntie naar systeemefficiëntie – *Hannah van Zanten, Yvonne Wientjes & Sonja de Vries* 37
- 3 Nieuw klimaat, nieuwe gewassen? – *Henk Hilhorst* 45
- 4 Hoe blijven we onkruid de baas? – *Lammert Bastiaans* 52
- 5 Biologische oorlogsvoering: roofinsecten voor voldoende voedsel en grotere biodiversiteit – *Joop van Lenteren, Gerben Messelink & Erik Poelman* 60
- 6 *Lighthouse farms* als wereldklaslokaal voor duurzame voedselproductie – *Annemiek Pas Schrijver & Rogier Schulte* 68
- 7 Melk de witte motor? De veranderende rol van zuivel in een duurzaam voedselsysteem – *Jan van der Lee & Karin Andeweg* 76
- 8 Stikstoffixatie aan het werk zetten voor kleine boeren in Afrika – *Ken Giller* 84
- 9 Boerenpower: naar een veerkrachtige agrarische sector – *Miranda Meuwissen & Pytrik Reidsma* 92

Deel 2. De Blauwe Revolutie

- 10 De Blauwe Revolutie: verleden, heden en toekomst – *Geert Wiegertjes* 103
- 11 Voedsel uit de veranderende Noordzee – *Tinka Murk* 110
- 12 Vissen anders voeden: nieuwe bronnen voor duurzaam visvoer – *Sylvia Brugman, Ingrid van der Meer & Johan Schrama* 118
- 13 Aan het roer: vissers en viskwekers sturen aan op duurzaamheid – *Simon Bush & Hilde Toonen* 125
- 14 Zeewier: de groene motor? – *Reinier Nauta, Sander van den Burg & Adrie van der Werf* 133

Deel 3. Natuurlijke hulpbronnen

- 15 Huidverzorging voor Moeder Aarde – *Martine van der Ploeg* 143
- 16 Eindige fosforbronnen en de groeiende vraag naar meststoffen – *Hans-Peter Weikard* 150
- 17 Minder chemisch: zwavel recyclen uit biogas – *Annemerel Mol* 157
- 18 Tegenspel en samenspel tussen voedsel, water en energie – *Joreen Merks* 164
- 19 Creatief met water – *Wouter Wolters & Gert-Jan Wilbers* 172
- 20 De zoektocht naar zoetwater – *Petra Hellegers* 179

Deel 4. Daadkrachtig bestuur

- 21 Nieuwe wetgeving voor een hongerige planeet – *Josephine van Zeben & Kai Purnhagen* 187
- 22 *Small wins* als basis voor wijzer voedselbeleid – *Katrien Termeer & Jeroen Candel* 195
- 23 Voedselimport in Sub-Sahara Afrika: probleem of oplossing? – *Tanik Joshipura, Michiel de Haas & Ewout Frankema* 203
- 24 Welke rol heeft de kleine Afrikaanse boer in de toekomst? – *Erwin Bulte & Maarten Voors* 212
- 25 De bijdrage van ondernemerschap van vrouwen en jongeren aan voedselzekerheid: een verhaal van empowerment en emancipatie – *Valentina Materia & Domenico Dentoni* 219
- 26 Nederlands voedselbeleid in mondiaal perspectief – *Peter Oosterveer & Sigrid Wertheim-Heck* 226

- 27 Terugdringen van de wereldwijde voedselverspilling – *Toine Timmermans* 234

Deel 5. Gezonde en duurzame diëten

- 28 Willekeurig consumentengedrag: eigenlijk best logisch – *Arnout Fischer* 245
- 29 Gezonder en duurzamer kiezen in een andere voedselomgeving – *Maartje Poelman & Emely de Vet* 252
- 30 Gezond eten in moeilijke omstandigheden – *Elise Talsma & Inge Brouwer* 260
- 31 Van kiloknallers naar eerlijke prijzen voor duurzame producten – *Willy Baltussen, Geert Woltjer & Katja Logatcheva* 267

Deel 6. Hightech

- 32 Hightech voedsel: zegen of vloek? – *Tiny van Boekel* 277
- 33 Sleutelen aan fotosynthese – *Mark Aarts, Herbert van Amerongen & Jeremy Harbinson* 285
- 34 Pathogenen: de speurtocht naar virulent DNA – *Mark Sterken & Johannes Helder* 292
- 35 Organoiden: miniorgaantjes voor onderzoek naar gezonde landbouwhuisdieren – *Esther Ellen & Henri Woelders* 300
- 36 Boeren met data: digitalisering en blockchain in onze voedselvoorziening – *Lan van Wassenaer* 307

Deel 7. Voedsel van de toekomst

- 37 Insecten: voedszaam en duurzaam – *Marcel Dicke, Arnold van Huis & Joop van Loon* 317
- 38 Duurzame insectenkweken die tegen een stootje kunnen – *Vera Ros & Monique van Oers* 324
- 39 Een nieuw podium voor traditionele gefermenteerde voedingsmiddelen – *Sijmen Schoustra & Anita Linnemann* 332
- 40 Algen tegen allergie – *Tamara Hoppenbrouwers & Harry Wichers* 339
- 41 Veganisme of menselijk diervoer? Een niet-antropocentrische benadering van het wereldvoedselprobleem – *Bernice Bovenkerk, Eva Meijer & Hanneke Nijland* 346

Epiloog – *Ingrid de Zwarte & Jeroen Candel* 353

Woord van dank 358

Over de auteurs 359

Verder lezen 366

Register 381